

PRACE ORYGINALNE • ORIGINAL PAPERS

Wiedza studentów wybranych szczecińskich uczelni wobec sportu niepełnosprawnych

The knowledge of students of chosen Szczecin colleges towards sports played by persons with a disability

BARBARA DYWEJKO^{1, A-F}, IWONA ROTTER^{2, A, D-F}, MARIA JASIŃSKA^{3, B, F},
EWA KEMICER-CHMIELEWSKA^{3, B, F}, BEATA KARAKIEWICZ^{3, D}

¹ Studium Doktoranckie Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie

² Samodzielna Pracownia Rehabilitacji Medycznej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie

³ Zakład Zdrowia Publicznego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie

A – przygotowanie projektu badania, **B** – zbieranie danych, **C** – analiza statystyczna, **D** – interpretacja danych, **E** – przygotowanie maszynopisu, **F** – opracowanie piśmiennictwa, **G** – pozyskanie funduszy

Streszczenie Wstęp. Sport jest jedną z form spędzania czasu wolnego i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Cel pracy. Ocena wiedzy studentów wybranych uczelni dotycząca sportu niepełnosprawnych.

Materiał i metody. Metodą sondażu diagnostycznego za pomocą własnej ankiety badano grupę studentów z wybranych szczecińskich uczelni.

Wyniki. Badani studenci szczecińskich szkół wyższych słyszeli o sporcie inwalidzkim. Respondenci traktują niepełnosprawnych tak samo jak innych. Studenci nie potrafili wymienić nazwiska żadnego niepełnosprawnego sportowca. Większość badanych uważa, że inwalidzi powinni realizować się przez sport. Studenci ocenili swoją wiedzę ze znajomości tematu między 3–6 w skali 10-stopniowej.

Wnioski. Wiedza studentów o sporcie niepełnosprawnych jest powierzchowna. Wskazane jest wprowadzenie zajęć pogłębiających tę wiedzę.

Słowa kluczowe: sport inwalidzki, wiedza.

Summary Background. Sport is one of many forms of spending free time and rehabilitation in handicapped people.

Objectives. Evaluation of the knowledge amongst students of chosen universities in relation to sport of disabled persons.

Material and methods. Based on the specially prepared questionnaire survey a group of students of chosen Szczecin universities was examined.

Results. Examined students of Szczecin higher education institutions heard about sport of persons with a disability. Respondents treat the handicapped people the same way they treat other people. The researched students when asked to name a famous sportsman could not do that. The most students think that the handicapped people should realise themselves through sport. The students rate their own knowledge of the topic between 3–6 in a 10 point scale.

Conclusions. Knowledge of disabled sport amongst students is shallow, it is advisable to introduce classes to deepen students' knowledge.

Key words: disabled sport, knowledge.

Wstęp

Istnieje wiele definicji obrazujących niepełnosprawność, mimo to sami znawcy tej problematyki często mają problem ze stworzeniem jednego uniwersalnego sformułowania. Ludzie niepełnosprawni podobnie jak ludzie zdrowi starają się korzystać z różnych form aktywności społecznej i fizycznej. Skutecznym sposobem pokonywania problemów i spędzania czasu jest aktywność sportowa [1]. Odpowiednią wiedzę na temat sportu i osób niepełnosprawnych powinni mieć studenci uczelni medycznej i kultury fizycznej (będą mieli największą styczność z tymi osobami).

Cel pracy

Celem pracy było określenie poziomu wiedzy studentów szczecińskich szkół wyższych dotyczącej sportu niepełnosprawnych i porównanie poziomu wiedzy wśród studentów wybranych kierunków studiów.

Materiał i metody

Przeprowadzono anonimowy sondaż diagnostyczny używając własnej ankiety, która oceniała wiedzę studentów wobec sportu niepełnosprawnych.

Łącznie przebadano 243 studentów szczecińskich szkół wyższych (studia stacjonarne) – 169 kobiet (69,54%) i 74 mężczyzn (30,45%):

- 111 z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego (PUM),
- 45 z Instytutu Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego (IKF US),
- 87 z innych szczecińskich szkół wyższych: studenci ekonomii i politologii.

Wiek badanych mieścił się przedziale 20–29 lat. Badania prowadzono w 2011 r. Uzyskane wyniki poddano analizie statystycznej za pomocą testu niezależności χ^2 . Przyjęto poziom istotności $p < 0,05$.

Wyniki

Zdecydowana większość studentów z badanych kierunków studiów słyszała o sporcie osób niepełnosprawnych (98,2% – PUM, 100% – IKF US i 90% – innych). Nie stwierdzono różnicy istotnej statystycznie między grupami. Studenci zapytani o nazwisko znanego sportowca niepełnosprawnego nie potrafili go wymienić (92% – PUM, 73% – IKF US, 90% – inni). Nie stwierdzono różnicy istotnej statystycznie między grupami. Najczęstszym źródłem czerpania wiedzy na temat sportu inwalidzkiego okazał się Inter-

net (66% – PUM, 44,4% – IKF US, 56,3% – innych). Różnica istotna statystycznie między PUM i IKF US wyniosła $p = 0,023$. Studenci zapytani o to, czy w ich miejscowości znajduje się klub sportowy dla inwalidów twierdzili, że taki ośrodek się tam znajduje (17,1% – PUM, 46,7% – IKF US, 8% – innych – różnica istotna statystycznie pomiędzy PUM i IKF US oraz IKF US i innymi ($p < 0,001$). Natomiast pozostali (43,2% z PUM, 28,9% z IKF US i 46% z innych) nie są zorientowani co do tego. Według studentów wszystkich kierunków idea paraolimpijska jest słuszna (96% – PUM, 98% – IKF US, 87% – innych). Pozostali twierdzili, że jest im obojętne lub mieli problem z wypowiedzeniem się na ten temat. Wynik istotny statystycznie między PUM a politologią i ekonomią wyniósł $p = 0,019$. Dla studentów IKF US (51,1%) oraz studentów politologii i ekonomii (42,5%) sport dla inwalidów to przede wszystkim rehabilitacja, natomiast w dalszej kolejności – integracja społeczna oraz satysfakcja i podniesienie własnej samooceny. Studenci PUM rehabilitację stawiają na dalszym miejscu (18,9%), a na pierwszym – satysfakcję. Nie stwierdzono różnicy istotnej statystycznie między grupami. W skali 0–10 swój stan wiedzy dotyczący sportu niepełnosprawnych studenci kierunków medycznych oraz ekonomii i politologii ocenili średnio na 3 punkty, a studenci kultury fizycznej – na 4 punkty. Nie stwierdzono różnicy istotnej statystycznie między badanymi kierunkami studiów.

Dyskusja

Inwalidztwo w sposób bezpośredni wpływa na funkcjonowanie człowieka i jego samoocenę. Osoby sprawne w czasach, kiedy o niepełnosprawności się nie mówiło, unikały kontaktu z inwalidami i traktowały je z pewną dozą ostrożności. Inwalidzi przez pryzmat patrzenia ludzi zdrowych często nie znajdowali wsparcia ze strony najbliższych i byli pozostawieni sami sobie [2]. Obecnie niepełnosprawni coraz częściej aktywnie uczestniczą w życiu społecznym. Sport jako odpowiedni trening fizyczny daje możliwość uzyskania dobrych wyników w kompensowaniu utraconych funkcji organizmu. Odnosząc się do słuszności idei paraolimpijskiej wszyscy studenci, bez względu

na kierunek studiów, opowiedzieli się za słusznością idei paraolimpijskiej. Wiele osób uważa, że aktywność ruchowa pozwala przyspieszyć powrót do zdrowia, ale są również tacy, którzy obawiają się możliwości wystąpienia licznych przeciążeń i chorób zwyrodnieniowych u inwalidów. Rawicz-Mańkowski w sporcie dla niepełnosprawnych widział przede wszystkim rehabilitację [3]. Wśród badanych osób studenci PUM uznali, że sport daje przede wszystkim satysfakcję, podnosi samoocenę i integruje społecznie. Pozostali zaś na pierwszym miejscu stawiali rehabilitację. Rehabilitacja przez sport dla studentów PUM nie jest aż tak istotna jak dla pozostałych kierunków. Adamczyk i Jaszczur twierdzą, że minęły już czasy, kiedy niepełnosprawnych uważało się za „gorszych” i nieprzystosowanych do życia [4]. Niewielki odsetek badanych studentów zna kluby sportowe dla inwalidów w ich miejscu zamieszkania. Najbardziej zorientowani są studenci IKF US. Z własnych obserwacji wynika, że dopiero od niedawna o sporcie i igrzyskach sportowych niepełnosprawnych jest głośniejsze w mediach. Według studentów Internet jest źródłem pozyskiwania wiedzy na ten temat. Mimo, że coraz częściej w mediach ukazują się doniesienia o sporcie niepełnosprawnych, to jednak badani studenci w większości przyznali się, że nie śledzą igrzysk paraolimpijskich w środkach masowego przekazu i nie byli na tego typu zawodach.

Wnioski

1. Studenci szczecińskich uczelni posiadają powierzchowną wiedzę na temat sportu niepełnosprawnych i inwalidów. Informacje, którymi dysponują, nie są dostatecznie ugruntowane.
2. Poziom wiedzy na wszystkich kierunkach studiów jest zbliżony do siebie.
3. Dla większości studentów szczecińskich uczelni sport inwalidzki jest przede wszystkim formą rehabilitacji, następnie daje satysfakcję i integruje społecznie.
4. Wskazane jest podejmowanie działań edukacyjnych wśród osób zdrowych dotyczących sportu niepełnosprawnych.

Piśmiennictwo

1. Kujawa J, Janiszewski M. Sport w rehabilitacji osób niepełnosprawnych jako forma wspomagania procesów regeneracji, adaptacji i kompensacji zaburzonych funkcji. *Ortop* 2004; 1: 14–17.
2. Kula A, Jeśmian C. Niepełnosprawność jako konsekwencja II wojny światowej oraz system stosowanej rehabilitacji poszkodowanych (w 70. rocznicę wybuchu wojny). *Ortop* 2009; 4: 400–407.
3. Kikolski W. Sport niepełnosprawnych – wyczyn czy rehabilitacja. *Med Sport* 1999; 15 (12): 5–8.
4. Adamczyk J, Jaszczur Z. Aktywność ruchowa i adaptacyjna. Sport inwalidów. *Med Dydakt Wychow* 2007; 2: 21–22.

Adres do korespondencji:

Mgr Barbara Dywejkó
Studium Doktoranckie PUM
ul. Rybacka 1
71-204 Szczecin
Tel.: 509 530-002
E-mail: barbara-dywejkó@o2.pl

Praca wpłynęła do Redakcji: 28.02.2013 r.

Po recenzji: 25.03.2013 r.

Zaakceptowano do druku: 10.04.2013 r.